

การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการคุณภาพน้ำกว๊านพะเยา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการคุณภาพน้ำ ได้รวบรวมข้อมูลด้วยการใช้แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างจากประชากรในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ที่ตั้งบ้านเรือนอยู่รอบกว๊านพะเยา จำนวน 392 ครัวเรือน และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติต่าง ๆ

ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง โดยจำแนกตามปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

ปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชายและหญิงในสัดส่วนใกล้เคียงกัน มีอายุอยู่ในช่วง 41 – 50 ปี โดยมีค่าเฉลี่ยอายุเท่ากับ 45 ปี มีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเป็นเกษตรกรกรรม มีรายได้เฉลี่ย 88,385 บาท ต่อปี มีสมาชิกเฉลี่ยครอบครัว 4 คน และมีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชนโดยเฉลี่ย 38 ปี

ปัจจัยทางสังคม กลุ่มตัวอย่างมีสถานภาพทางสังคมที่ไม่เกี่ยวกับราชการ ได้แก่ ประชาชนทั่วไปและกลุ่มสตรีแม่บ้าน ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ ที่ก่อตั้งในชุมชน กลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกกลุ่มมากที่สุด คือ และกลุ่มกองทุนเงินล้าน และพบว่าส่วนใหญ่มีการเข้าร่วมกิจกรรมของหมู่บ้าน 1 ครั้ง/เดือน

ปัจจัยกระตุ้น การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาน้ำเสีย และคุณภาพน้ำกว๊านพะเยา พบว่า ส่วนใหญ่รับรู้จากสื่อวิทยุ โทรทัศน์มากที่สุด ในด้านระดับความรู้เกี่ยวกับมลพิษและคุณภาพน้ำ พบว่าส่วนใหญ่มีความรู้ในระดับปานกลาง และส่วนใหญ่ได้รับผลกระทบในการใช้ประโยชน์จากกว๊านพะเยาในระดับปานกลาง

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการคุณภาพน้ำกว๊านพะเยา พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในด้านการดูแลรักษาและการอนุรักษ์คุณภาพน้ำกว๊านพะเยาอยู่ในระดับปานกลาง

จากการทดสอบสมมติฐาน ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการคุณภาพน้ำในด้าน การดูแลรักษา และการอนุรักษ์ พบว่า

ปัจจัยส่วนบุคคล มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดูแลรักษาคุณภาพน้ำกว๊านพะเยา ได้แก่ เพศหญิงมีการดูแลรักษาคุณภาพน้ำมากกว่าเพศชาย แต่ในด้านการอนุรักษ์คุณภาพน้ำกว๊านพะเยา พบว่า เพศชายและหญิงมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์คุณภาพน้ำไม่แตกต่างกัน ในด้านอายุและระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับการอนุรักษ์คุณภาพน้ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนอาชีพ รายได้ จำนวนสมาชิกในครอบครัว และระยะเวลาอยู่อาศัยในชุมชนไม่มีความสัมพันธ์กับการดูแลรักษาคุณภาพน้ำเลย

ปัจจัยทางสังคม พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพเกี่ยวกับงานราชการมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดูแลรักษาและอนุรักษ์คุณภาพน้ำกว๊านพะเยามากกว่า ผู้ที่มีสถานภาพอื่น ๆ การเป็นสมาชิกกลุ่ม การเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม ไม่มีความสัมพันธ์กับการดูแลรักษาคุณภาพน้ำ แต่พบว่าความถี่ของการเข้าร่วมกิจกรรมมีความสัมพันธ์กับการดูแลรักษาคุณภาพน้ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ปัจจัยกระตุ้นพบว่า การใช้ประโยชน์จากกว๊านพะเยา มีผลต่อการอนุรักษ์คุณภาพน้ำ และการดูแลรักษาคุณภาพน้ำไม่แตกต่างกัน ส่วนความถี่ของการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาคุณภาพน้ำมีความสัมพันธ์กับการดูแลรักษาคุณภาพน้ำกว๊านพะเยา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยผู้ที่ได้รับข่าวสารมากจะมีการดูแลคุณภาพน้ำมากตามไปด้วย

This study Community Participation in Kwan Phayao Water Quality Management aimed to study factors effecting. In data collecting, questionnaires were used on 392 selected household samples, inhabiting around Kwan Phayao areas, in Muang district, Changwat Phayao. Data were analyzed by various statistical techniques.

Results of this study showed that, the general characteristics of the samples, classified according to relevant factors were as follows:

Personal factors among male and female samples were nearly the same, the range of ages was between 41-50 years old, with the average age of 45, having primary education and agricultural occupation. The average income was 88,385 baht/year, with the average of 4 family members, and 38 years of community residency.

Concerning social factors, the samples' social status was non-government official and mostly were community members and housewives. They were in turn members of various village groupings, particularly the one-million-baht community fund association and participated in group activities once a month.

With regard to stimulating factors, news on water pollution and water quality in Kwan Phayao, were mostly informed by the radio and T.V. media. It was found that most people

had knowledge concerning water pollution and water quality at a moderate level; and people who utilized water from Kwan Phayao were moderately effected by the pollution.

As for people's participation in the water quality management in Kwan Phayao, it was found that the participation was moderate in terms of maintenance and conservation of Kwan Phayao water quality.

Concerning the hypothesis test, pertaining to factors conducing to the management of water quality and conservation, it was found as follows:

Personal factors were in general found to have some correlation with the people's participation in water quality management in Kwan Phayao, but females tended to have more participation than males. As far as the water quality conservation was concerned, it was found that males and females had no different awareness. Ages and levels of educations were found to be statistically significant with water quality conservation, while occupations, incomes and number of household members and the length of residency in community, had no correlation with the water quality management.

As regard social factors, samples with the government official status were found to have more correlation with the community's participation in water quality management and conservation than those with non-government official status. Membership and the participation in group activities had no correlation with water quality management, while the frequency in group-activity participation had statistically significant correlation.

Pertaining to stimulating factors, the utilization of water resources in Kwan Phayao, was found to have no effect on the water quality management and conservation, while the frequency in receiving information on the quality of water, was found to have statistically significant correlation with water quality management : those who received more information would have more participation in the management.